

Ústní zkouška

Předmětem ústní části zkoušky jsou praktické komunikační dovednosti a přiměřená analýza a interpretace uměleckého i neuměleckého textu, a to s využitím vědomostí a dovedností získaných v průběhu vzdělávání na daném typu střední školy.

Žák odevzdává řediteli školy **seznam 20 literárních děl** sestavený na základě kritérií pro výběr maturitních zadání k ústní zkoušce v termínu stanoveném prováděcí vyhláškou.

Žákův seznam je zároveň seznamem jeho maturitních zadání, resp. seznamem pracovních listů, z nichž si žák před zkouškou losuje jeden.

Pracovní list dostává žák až po vylosování zadání, ústní zkoušku koná s pracovním listem.

Seznam literárních děl, z něhož žák vybírá, sestavuje škola.

Pro školní seznam literárních děl platí základní pravidla:

- **minimální celkový počet nabízených literárních děl je 60;**
- za literární dílo je považováno komplexní dílo, nikoli jeho část (např. Karel Jaromír Erben: Kytice z pověstí národních, nikoli Karel Jaromír Erben: Polednice).

- Žák odevzdá seznam svému učiteli ČJL do 31. března roku, v němž se maturitní zkouška koná.

- Maturitní seznam literárních děl a kritéria jsou platná i pro opravnou zkoušku a náhradní zkoušku.

- **Neodevzdá-li žák svůj seznam literárních děl do určeného data, losuje si u zkoušky z pracovních listů ke všem dílům maturitního seznamu literárních děl pro daný obor vzdělání.**

Kritéria pro výběr maturitních zadání k ústní zkoušce

Žák vybírá 20 literárních děl podle následujícího klíče:

Světová a česká literatura do konce 18. století min. 2 literární díla.

Světová a česká literatura 19. století min. 3 literární díla.

Světová literatura 20. a 21. století min. 4 literární díla.

Česká literatura 20. a 21. století min. 5 literárních děl.

Pro žákův seznam literárních děl platí základní pravidla:

- minimálně dvěma literárními díly musí být v seznamu zastoupena próza, poezie, drama;
- seznam může obsahovat maximálně dvě díla od jednoho autora.

Pracovní listy

Za přípravu pracovních listů odpovídá škola.

Pracovní list obsahuje:

- a) výňatek z uměleckého textu;
- b) výňatek z neuměleckého textu;
- c) strukturu zkoušky.

Struktura ústní zkoušky je tvořena třemi částmi:

1. analýza uměleckého textu;
2. literárněhistorický kontext literárního díla;
3. analýza neuměleckého textu.

Mezi výňatkem z uměleckého a neuměleckého textu nemusí být souvislost.

O rozsahu pracovního listu rozhoduje také funkčnost daných výňatků.

KRITÉRIA HODNOCENÍ DÍLČÍCH ZKOUŠEK KONANÝCH FORMOU ÚSTNÍ ZKOUŠKY

Žák, který koná maturitní zkoušku z českého jazyka a literatury v rámci školní společné části maturitní zkoušky, prokáže osvojení následujících vědomostí a dovedností:

1 žák analyzuje umělecký text

- využije vědomosti získané přečtením celého díla, z něhož pochází výňatek;
- zasadí výňatek do kontextu díla;
- nalezne v textu motiv, téma;
- charakterizuje vypravěče / lyrický subjekt, postavy;
- rozezná vyprávěcí způsoby, rozliší dialog a monolog (včetně vnitřního monologu);
- rozezná typy promluv (přímá řeč, nepřímá řeč, polopřímá řeč, neznačená přímá řeč);
- orientuje se v časoprostoru díla i konkrétního výňatku;
- charakterizuje kompoziční výstavbu díla i konkrétního výňatku;
- analyzuje jazykové prostředky a jejich funkci v textu;
- nalezne v textu tropy a figury;
- rozliší vázaný a volný verš;
- určí typ rýmového schématu a jeho pojmenování (sdružený, střídavý, obkročný, přerývaný);
- rozezná na základě textu charakteristické rysy literárních druhů a žánrů;

2 charakterizuje literárněhistorický kontext literárního díla

- zařadí literární dílo do kontextu autorovy tvorby, do literárního / obecně kulturního kontextu;

3 analyzuje neumělecký text

- přiřadí text k funkčnímu stylu, slohovému útvaru, určí slohový postup (slohové postupy);
- postihne hlavní myšlenku textu;
- oddělí podstatné a nepodstatné informace;
- analyzuje jazykové prostředky a jejich funkci v textu;
- charakterizuje kompoziční výstavbu výňatku;
- rozezná různé možné způsoby čtení a interpretace textu;
- rozliší vyjádření domněnky a tvrzení s různou mírou pravděpodobnosti od faktického konstatování;
- charakterizuje komunikační situaci vytvářenou textem (např. adresát, účel, funkce).

ZKUŠEBNÍ PŘEDMĚT: ČESKÝ JAZYK A LITERATURA - HODNOCENÍ

Dílčí zkouška konaná formou ústní ze zkušebního předmětu český jazyk a literatura je hodnocena **podle následujících čtyř kritérií:**

1. Analýza uměleckého textu:

I. část: téma a motiv, časoprostor, kompoziční výstavba, literární druh a žánr

II. část: vypravěč / lyrický subjekt, postava, vyprávěcí způsoby, typy promluv, veršová výstavba

III. část: jazykové prostředky

2. Literárněhistorický kontext literárního díla / literárněhistorický vývoj je vždy nutné vnímat v souvislostech.

3. Analýza neuměleckého textu:

- I. část: porozumění textu, charakteristika komunikační situace
- II. část: funkčněstylové charakteristiky textu, jazykové prostředky

4. Výpověď v souladu s jazykovými normami a se zásadami jazykové kultury

Hodnocení kritéria výpověď v souladu s jazykovými normami a zásadami jazykové kultury se vztahuje k výkonu žáka v průběhu celé zkoušky.

První a třetí kritérium je rozčleněno na dílčí kritéria, **žák je tedy hodnocen celkem v 7 oblastech.**

Každé kritérium, resp. dílčí kritérium je hodnoceno na bodové škále 0 – 1 – 2 – 3 – 4.

Maximální dosažitelný počet bodů za celou dílčí zkoušku je tedy 28.

Pro hodnocení ústní zkoušky platí následující vnitřní podmínky hodnocení.

Pro analýzu uměleckého textu (1. kritérium) a literárněhistorický kontext literárního díla (2. kritérium) platí:

- 1. Za první a druhé kritérium dohromady musí žák získat alespoň 4 body. Pokud získá méně než 4 body, je za ústní zkoušku celkově hodnocen 0 body.
- 2. Za kritérium analýza uměleckého textu musí žák získat alespoň 3 body. Pokud získá méně než 3 body, je za ústní zkoušku celkově hodnocen 0 body.

Hranice úspěšnosti ústní maturitní zkoušky z předmětu český jazyk a literatura je dosažení minimálního počtu 13 bodů, a to za splnění obou vnitřních kritérií.

Známka z ÚZ	Body
1	28-25
2	24-21
3	20-17
4	16-13
5	12-0

PRŮBĚH ZKOUŠKY

Po vylosování maturitního zadání dostává žák od zkušební maturitní komise pracovní list, následuje 20minutová příprava „na potítku“. Vlastní ústní zkouška trvá 15 minut.

V průběhu ústní zkoušky není žákovi dovoleno používat žádné pomůcky vyjma pracovního listu a psacích potřeb.

V jednom dni nelze losovat dvakrát pracovní list ke stejnému literárnímu dílu – literární dílo, které již bylo vylosováno, je totiž pro daný maturitní den vyřazeno.

Celková známka z maturitní zkoušky z ČJL se vypočítává jako průměr ústní zkoušky (60 %) a písemné práce (40 %). Získá-li žák např. jedničku z ústní zkoušky a dvojku z písemné práce, celkově obdrží jedničku, neboť známka z ústní zkoušky má vyšší váhu (60 %).